

AUJESZKÉHO CHOROBA

PSEUDOVZTEKLINA

Tento výukový materiál vznikl v souvislosti s řešením projektu IVA VFU Brno č. 2020FVL/1240/06

Autoři: MVC. Karolína Polejová, MVDr. Keyra Tesa, Ph.D.

Charakteristika onemocnění

- Infekční onemocnění
- Vnímaví: téměř všichni savci (ne člověk a primáti)
  - V Číně několik studií o výskytu meningitid u lidí nakažených pseudovzteklinou
- Rezervoár: divoká prasata – většinou bez příznaků
- **NÁKAZY POVINNÉ HLÁŠENÍM**
- U přeživších prasat **latentní infekce** – stres – reaktivace viru + vylučování do prostředí

Původce

- Prasečí herpesvirus SHV-1 (Suid herpesvirus 1)
- Obalený DNA virus, 105-110 nm
- Afinita k **nervové tkáni**
- Ve vnějším prostředí relativně odolný
  - V kejďě přežije až 2 týdny
  - V trávě 2 dny
  - V mase až 7 měsíců
  - Ničí jej UV záření, vysoké teploty a vyschnutí

Epizootologie

- Původcem je vždy nemocné prase: virus vylučuje nosními sekrety, slinami, mlékem, močí, výkaly
- Přenos: respiratorně, per os
  - Krmivo, stelivo, nástroje
  - Pohlavní a transplacentární přenos
- Přenos na psa či jiné zvíře: blízkým kontaktem, maso divočáků, krev
- Přenos mezi jinými zvířaty než je prase není možný

Výskyt v ČR

Prasata

- V roce **2017 21,4% divokých prasat** pozitivních na protilátky
- U domácích prasat se v ČR nevyskytuje – země prostá od 1987 (dle OIE)

Ostatní zvířata

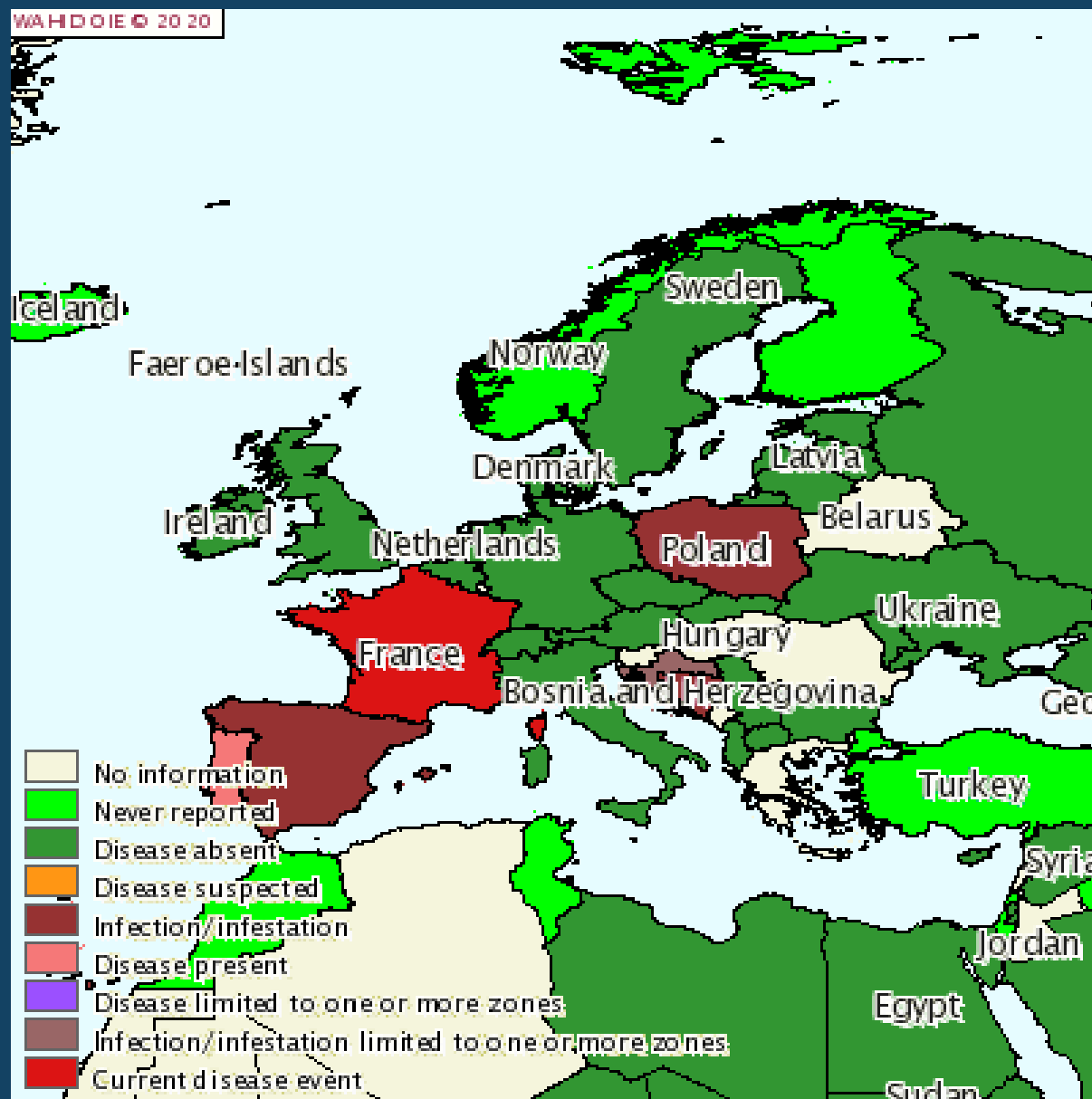
- **2017 čtyři případy** u loveckých psů (reálně je číslo nejspíš vyšší – málokdy je diagnostikováno na pseudovzteklinu)
- 2018 jeden případ u kočky
- Leden 2020 ACH potvrzena u loveckého psa na Moravě

Záznamy SVS ČR o ACH:

- 2011
  - Divoká prasata: cca 30% serologicky pozitivních
- 2017
  - Domácí prasata: vyšetřeno 56 000 – vše negativní
  - Divoká prasata: vyšetřeno 84 640 – pozitivní 18 407 (téměř 22%)
- 2018
  - Domácí prasata: vyšetřeno 64 200 – vše negativní

Výskyt ACH v Evropě dle WAHIS OIE: leden – červen 2019

Zdroj: https://www.oie.int/wahis_2/public/wahid.php/countrymapinteractive

Patogeneze

- Primární pomnožení ve sliznici nosní dutiny, hrtanu a tonsil
- Lymfatickými cestami do mízních uzlin
- Podél hlavových nervů se šíří do CNS, kde se opět replikuje
- Virulentní kmeny pronikají díky virémii i do ostatních orgánů
- Vylučování viru za 2-3 dny

Klinické příznaky

Prase

- Sající selata
  - Apatie, horečka, paréza, křeče, „psí posed“, smrt za 24-36h
- Odstávčata
  - Postižení respiračního systému
  - Někdy nervové příznaky
- Dospělá prasata
  - Většinou mírné příznaky
  - aborty

Ostatní zvířata

- Neurologické příznaky
- **Silný pruritus**
  - Odírání, okusování, automutilace
  - Křeče, neklid
- Obrna hltanu a tlamy – slinotok, jazyk visí ven

*Slovenský kopov – alopetická (bezsrstá) ložiska s poraněním kůže po maniakálním škrábání ucha a pysku
Foto: MVDr. Jaroslav Šonka*

Patoanatomický nále

- Intersticiální pneumonie
- Nekrotická rhinitida, tonsilitida
- Otok a krváceniny v mízních uzlinách
- Nekrotická ložiska ve slezině a játrech
- Histologicky:
  - **Nehnisavá meningoencephalitida**
  - Degenerace neuronů
  - Zmnožení glií v šedé i bílé hmotě mozku
  - Intranukleární inkluze

Prognóza

Prase

- Sající selata
  - Mortalita 100%
  - Selata od imunních prasnic neonemocní
- Odstávčata
  - Mortalita 50%
- Dospělá prasata
  - Morbidita vysoká
  - Mortalita nízká

Ostatní zvířata

- **Letalita vždy 100%**
- Úhyn do několika hodin až dnů

Diagnostika a terapie

- Diagnostika
  - Anamnéza, klinické příznaky, pitevní nález
  - Izolace viru na tkáňových kulturách
  - IF, VNT
  - ELISA
- Vzorky: nosní výtěry, mozek, tonsily, další orgány, krev
- Terapie se neprovádí

Prevence a profylaxe

Prase

- Existuje vakcína
- **Vakcinace je evropskou legislativou zakázána**
- Na jatkách se kontroluje krev poražených prasat

Ostatní zvířata

- Pro ostatní zvířata účinná **vakcína neexistuje**
- Zamezit průniku divokých prasat mezi hospodářská zvířata

Diferenciální diagnóza

Prase

- Obrna prasat
- AMP, KMP
- Encephalomyelitidy prasat
- Influenza
- Nipah virus
- Otrava solí
- Hypoglykemie
- Parvoviróza či brucelóza u prasnic

Ostatní zvířata

- Vzteklna
- Ovce: scrapie, Bo: BSE
- Klíšťová encephalitida
- Psinka (ne vždy mají psi s ACH pruritus)
- Z počátku ektoparazitózy, uštknutí zmijí, pobodání hmyzem

Doporučená literatura

1. Aujeszkyho choroba prasat, SVS [online]. [cit. 2020-04-24]. Dostupné z: <https://www.svscr.cz/zdravi-zvirat/aujeszkyho-choroba-prasat/>
2. https://www.svscr.cz/wp-content/files/pohoda-zvirat/Letak_ACH.pdf
3. Upozornění SVS v souvislosti s několika případy Aujeszkyho choroby u loveckých psů, 2020. Dostupné z: <https://www.svscr.cz/upozorneni-svs-v-souvislosti-s-nekolika-pripady-aujeszkyho-choroby-u-loveckych-psu/>
4. SPICKLER, Anna Rovid, 2003. *Aujeszky's Disease: Pseudorabies, Mad Itch* [online]. January 2017 [cit. 2020-04-24]. Dostupné z: http://www.cfsph.iastate.edu/Factsheets/pdfs/aujeszkys_disease.pdf
5. VÁVRA, Mijoš. Vše, co jste chtěli vědět o Aujeszkyho chorobě. *ČMMJ* [online]. 13.1.2020 [cit. 2020-04-24]. Dostupné z: <https://www.cmmj.cz/vse-co-jste-chteli-vedet-o-aujeszkyho-chorobe/>